

Ü Z L E T I H E T I L A P

FIGYELO

A CIG PANNÓNIA ÉS A SZUPERBANK
**HÚSZ ÉVRE SZÓLÓ
PARTNERSÉG**

GYURICZA CSABA, A MATE REKTORA
**AZ AGRÁRIUM TELJES
SPEKTRUMÁT LEFEDIK**

VISSZATELEPÜLŐ SZERB FIATALOK
**OTTHON IS LÁTNAK
PERSPEKTÍVÁT**

ÖSSZEZÁRTAK AZ EU ÉS A NATO TAGORSZÁGAI OROSZORSZÁGGAL SZEMBEN

Háború Ukrajna ellen

Demkó Attila:
árrobbanás és globális
recesszió fenyeget

A zsoldosok
katonai szerepe
a konfliktusban

A sportvilág is
gyorsan és egységesen
lépett fel

9. SZÁM | 2022. MÁRCIUS 3-9.



ÁRA: 790 FT

VAN POLITIKAI MEGOLDÁS A VÁLSÁGRA

DEMKÓ ATTILA | Rövid távon a Nyugat semmivel sem tudja gazdaságilag „megfogni” Oroszországot, az embargós politikára pedig az oroszok is válaszolnak majd. Az energiaellátásban szinte az egész világ függ ilyen-olyan mértékben Moszkvától, az európai gázimport 40 százaléka orosz eredetű. De a világ egyik legnagyobb olajexportőre is az eurázsiai nagyhatalom. Olyan árrobbanás jöhet, amely által az egész világgazdaság komoly recessziós pályára kerülhet – értékelte a Figyelőnek az orosz agresszió által kiváltott reakciót és annak lehetséges következményeit az MCC Geopolitikai Műhelyének a vezetője.



EGY KIJEVI UTCA FEBRUÁR VÉGÉN. AZ UKRÁN FŐVÁROS STRATÉGIAI CÉLPONT, AZ OROSZOK LAPZÁRTÁNK IDEJÉN A VÁROS HATÁRÁBAN JÁRTAK

■ Ön szerint kialakulhat-e nagyobb konfliktus Ukrajna Oroszország általi katonai megtámadásából? S mit gondol, mennyiben valósak az oroszok háborús indokai?

– A mostani orosz agresszió egy 2015 óta tartó, azaz hétéves status quót rúgott fel, egy olyan állapotot, amelyet csak kisebb harcok jellemeztek a kelet-ukrajnai

szakadár területeken. Vlagyimir Putyin azzal indokolta a támadást, hogy az ukránok genocídiumot hajtanak végre az ott élő oroszokkal szemben. Ez egyszerűen nem igaz, különösen most, 2022-ben nem az. Persze rendkívül nehéz volt az élet az

elmúlt években Donbaszban. A lakosság nagyon rossz körülmények közé került, családi, gazdasági kapcsolatok szakadtak meg, gyakoriak voltak a fegyveres incidensek, a kölcsönös tűzérségi támadások e területen. De népirtás egyértelműen nem történt. Nem állítom, hogy egyes ukrán nacionalista csoportok részéről ne lett volna erre igény. De a kijevi kormányza-

FOTÓ: REUTERS

tot, bár messze nem jó a kisebbségpolitikája, nem szabad összekeverni a szélsőséges erőkkel. Ez utóbbiak sajnos tényleg jelen vannak Ukrajnában, és fizikailag is fenyegetik a nemzeti kisebbségeket, így az oroszokat vagy éppen a kárpátaljai magyarokat. De genocídiumot nem hajtottak végre, bár 2014-ben voltak szörnyű incidensek – a legnagyobb közel ötven orosz életét követelte. De ez nyolc éve történt. A két orosz szakadár bábállam védelme tehát hamis érv. Azt nem lehet semmivel, még a népirtás teóriájával sem indokolni egyébként, hogy gyakorlatilag az egész országot megtámadták. Mégis kit védenek Nyugat-Ukrajnában? Helyi oroszokat nem, az biztos, mert ott nem nagyon vannak. Ez egy nagy háború, hatalmas területen, nem egy lokális mentőakció. Hogy lesz-e ennél is nagyobb háború, belekeverednek-e NATO-tagállamok, nos, nem valószínű. Oroszország pontosan tudja, hogy jóval gyengébb a NATO-nál.

– Úgy tűnik, az oroszoknak a két szakadár megyén túli attakja mindenkit meglepett, megdöbbentett. A nyugati válasz minderre gazdasági szankciók bevezetése. Milyen erősek ezek az intézkedések? Magyarország gazdasági értelemben milyen károk érhetik?

– Az EU büntetőintézkedései alapvetően a Putyin-rendszer oligarcháit, az orosz bankokat érintik, a nemzetközi kereskedelemben kiemelten fontos SWIFT fizetési rendszert is részben blokkolják. Ezt sokáig megjelent hamis hírekkel ellentétben nem Magyarország, hanem Németország akadályozta, mert nekik fáj a legjobban az unióban. Amennyiben – Moszkva lépései függvényében – további szankciók jönnek, a válaszintézkedések számunkra is fájdalmasak lehetnek. Azt le kell szögezni, hogy a magyar–orosz gázszerződést nem befolyásolják ezek a szankciók. A magyar energiadiplomácia az utóbbi években kitűnően működött, vélhetőleg egy Kreml általi gazdasági válaszcsepás sem érintene minket. De a legrosszabb forgatókönyv esetén még így sem tudnánk magunkat függetleníteni a folyamatoktól.

– Ha már a forgatókönyveknél tartunk, mire lehet számítani?

– Be kell vallanom, hogy a múlt hét csütörtök hajnalban elindított támadásra elemzőként én sem számítottam. Túl kevésnek láttam az orosz erőt, s túl nagy-nak a kockázatot. Moszkvában, mint ki-

derült, nem így látták. Nem tudjuk, mi lesz az attak végkimenetele, de a deklarált céljuk igen ambiciózus: az ukrán politikai rendszer megváltoztatása, a jelenlegi kormányzat megbuktatása és a hadsereg lefegyverzése. Ami a katonai helyzetet illeti, eddig felemásak az eredmények. Kijevet fenyegetik, de bevenni eddig nem tudták. A Krímből sikeresen kitértek az orosz csapatok. A cél egyértelmű: nyugaton, a Dnyeszter-mellék irányában el akarják vágni Ukrajnát a Fekete-tengertől. A következő célpont Odessza lehet. Nagyváros, nehéz célpont. De ha beveszik, semmi sem állítja meg az oroszokat a Dnyeszter-mellékig. Ezek részben orosz lakosságú és kulturálisan is nagyban Oroszországhoz kötődő területek. Keleten a célpont Mariupol, s be akarják keríteni a donbaszi ukrán erőket. Északon Harkiv van a fókuszban, az ukrán hadiipar fellegvéra. Nehéz megmondani, hogy pár napon belül mi valósul meg ezekből a célokból. Még egy politikai megoldást sem lehet kizárni.

Azt viszont látni kell: bármekkora katonai segítyt kap most Ukrajna a Nyugattól, vélhetőleg nem tudják ellensúlyozni az orosz túlerőt. Az, hogy az első napokban a vártnál erősebbnek tűnik az ukrán védelem, tény. De kérdés, hogy ha elhúzódik a háború, mennyire tud megmaradni az egységes ellenállás. Csak a nyugati fejekben él az a kép, hogy ez egységes ország, egy akarrattal. A valóságban sokkal több ukrán szimpatizál az oroszokkal, mint amennyit a nyugati média sugall, legalábbis keleten és délen.

Ami minket különösen aggaszthat, a kárpátaljai, sőt általában a határon túli magyarok sorsa. Az orosz akció nehezíti a kisebbségi jogok megvédését, hiszen a szeparatista köztársaságok védelmére hivatkoztak – hamisan. Sajnos ez kiválthat egy dominóhatást: vannak jelei annak, hogy Szlovákiában is felerősödnek a nacionalista, magyarellenes hangok, elég csak Rastislav Káčer volt budapesti szlovák nagykövet Magyarország-ellenes kirohanásaira gondolnunk. Nem kevesen követték, szürreális vádakot megfogalmazva. Egy nemzeti kisebbség elleni kampány most nem fogja zavarni a Nyugatot – nem mintha korábban nagyon érzékenyek lettek volna ez ügyben.

– A Nyugat a pénzügyi szankciók eszközeiben bíz. Mit érhetnek el ezekkel? A pénzcsepok elzárásának lesz-e tényleges hatása az orosz gazdaságra?

– Moszkvát többé nem érdekli, mint mond a Nyugat. 2014 óta folyamatosan készülnek a teljes szakításra, a büntetőintézkedésekre, azok elhárítására. Nem függetlenek persze az európai, amerikai bankoktól, de az orosz tulajdonú pénzintézetek saját, belső bankkártya-, utalási rendszert építettek ki. Ők tehát jobban felkészültek a konfliktusra, mint az uniós tagországok vagy az Egyesült Államok. Az USA az orosz államadóssággal próbál zsarolni, csakhogy az valójában nem tényező, mindössze tizenöt százalékos. Ellenben Amerikának komoly belső gondjai vannak, és a GDP-hez viszonyítva száz százalék fölötti az adóssága. Rövid távon semmivel sem tudják gazdasági téren „megfogni” Oroszországot, az embargós politikára pedig az oroszok is válaszolnak majd. Az energiaellátás területén szinte az egész világ függ ilyen-olyan mértékben Moszkvától, az európai gázimport 40 százaléka orosz eredetű. De a világ egyik legnagyobb olajexportőre is Oroszország. Olyan árrobbanás jöhet, amely által az egész világgazdaság komoly recessziós pályára kerülhet. Most nem Szerbiával, Iránnal, Irakkal vagy Afganisztánnal áll szemben a Nyugat, hanem egy igazi katonai és gazdasági nagyhatalommal. Ezzel persze tisztában vannak az Egyesült Államokban és Európában is. A történet tehát nem arról szól, hogy a Nyugat az erősebb, és most megleckézteti az oroszokat, hiszen ők nagyon keményen vissza tudnak vágni. Felhívnam a figyelmet a kínai relációra is. Nemcsak politikai, hanem gazdasági értelemben is egyre szorosabb lehet a szövetség a két ország között. Nem zárom ki, hogy – ugyan ez évekbe telhet, de – Oroszország a most Európába érkező gázt és olajat Kína felé irányítja át. Ez óriási csapást jelentene földrészünk számára. Nyilván ehhez új vezetésekre lesz szükség, de ne legyen kétségünk: képesek azokat kiépíteni. A kínai barátságunk ára lesz, de az oroszok nagy árat is megfizetnének Ukrajnáért. Az energiapolitikai eszközökön kívül a légtérüket is le tudják zárni a nemzetközi repülőtérságok előtt – csak gon-

doljunk bele, egy 17 millió négyzetkilométeres országról beszélünk. Olyan lépéseket tudnak tehát tenni, amelyekkel a globális utas- és teherszállítást is megdrágíthatják.

– *A mostani folyamatokat mennyire határozzák meg a mögöttünk hagyott harminc év történései? Vlagyimir Putyin elmúlt időszakban elmondott beszédei alapján az oroszokat hatalmas sérelmek érték. A jelenlegi expanzió bosszúnak fogható fel?*

– A Nyugat teljesen elhibázott politikát folytatott Oroszországgal szemben. Ha csak a 2000-es évek elejéig megyünk vissza, látjuk, hogy egyáltalán nem vették figyelembe az oroszok aggodalmait, kéréseit, mintha Moszkva szempontjai nem is léteztek volna. A Kreml mostani akciója elfogadhatatlan, ezt le kell szögeznünk, de azt is látni kell: ami az elmúlt napokban történt, valaminek a következménye. Nem csak úgy, varázsütésre vált Oroszország agresszorrá.

– *Ha már Kínát is említette: Oroszország és az ázsiai óriás, most úgy tűnik, nagyon egymásra talált.*

– Igen nagy mértékben. Erről szól a legújabb regényem, a Máglyatűz angol nyelvű továbbgondolása, a The Fury of the Tsar második része is. A könyv azzal a valóságban is megtörtént találkozóval kezdődik, amikor 2017. július 4-én, azaz a legnagyobb amerikai ünnepeken az orosz és a kínai elnök kemény üzenetet küldött az Egyesült Államoknak. Egyértelmű, hogy az USA nyomására egyre inkább közeledtek egymáshoz, s kijelenthető, hogy ma már szoros szövetségesek. A két szomszédos állam hatalmi potenciálja együttesen eléri a Nyugat erejét, sőt meg is haladja azt. Az amerikaiak a múlt század közepén mindent megtettek annak érdekében, hogy éket verjenek a kommunista Kína és a Szovjetunió közé – ez a hetvenes évekre sikerült is nekik. Az elmúlt évtizedekben – miközben Kína regionálisból világhatalommá vált – épp azon dolgoztak az amerikai republikánusokhoz kötődő neokonzeratívok és a demokratákhoz tartozó liberális héják, hogy Moszk-



NÉVJEGY

- Biztonságpolitikai szakértő.
- 46 éves.
- Író (David Autere néven), az MCC Geopolitikai Műhelyének a vezetője.
- Az ELTE-n diplomázott, történelem és politikaelmélet szakon.
- A Genfi Biztonságpolitikai Központban tanult biztonságpolitikát.
- 2008-ban az ELTE Történelemtudományi Doktori Iskolájában megvédte az ír kisebbségi nemzetstratégiákról írt doktori disszertációját.
- 2018-ban jelent meg Máglyatűz – A háború peremén című könyve, amely bestseller lett Magyarországon, s egy a térség destabilizálását célzó orosz műveletről szól.

vát Peking karjaiba lökjék. Persze ezt nem tudatosan tették, hanem stratégiai vakásból. Ennek a politikának az egész Nyugat megfizeti majd az árát, de most a legnagyobb elszenvedői az ukránok.

– *Magyarország az uniós álláspontot képviseli a konfliktusban, és a kormányfő deklarálta, hogy hazánk semmilyen szinten nem fog belekeveredni a háborúba. Ön szerint ez a helyes út?*

– EU- és NATO-tagok vagyunk, s itt egy vitán felül egyértelmű agresszióról van szó. Orbán Viktor miniszterelnök és Áder János köztársasági elnök is elítélte Moszkva lépéseit – igen, ez a helyes út. Azt gondolom, mindenkinek nagyon óvatosan kell bánnia a retorikával, nem szabad úgy tenni, mintha kibeszelnénk az észak-atlanti katonai szövetség és az uniós egységből. Egy ilyen rendkívüli helyzetben nemcsak természetes, de alapvető érdekünk is, hogy csatlakozzunk a közös állásponthoz. Ez még akkor is így van, ha ezek a szervezetek számos esetben ignorálták a magyar álláspontot Ukrajna tekintetében. Helyes tehát, hogy az orosz agressziót elítélte a magyar kormányzat, de az is, hogy semmilyen katonai segítséget nem ajánlunk fel északkeleti szomszédunknak. Az ukrán nagykövet kérhet bármit Budapestről, a humanitárius támogatáson és a menekültek megsegítésén kívül tartózkodni kell Ukrajna patronálásától. Egyszerűen azért kell így cselekednünk, mert a magyar érdek a válság katonai részéből való kimaradás. Ráadásul még ebben az ukrán polgárokat kétségtelenül mélyen sújtó, szörnyű háborús helyzetben is nehéz elfelejteni, hogy északkeleti szomszédunkban 2014 óta folyamatosak a nacionalista, magyarellenes kampányok, s az ukrán oktatási és nyelvtörvény szintén nagyon hátrányosan érintette a magyar kisebbséget. Kijev részéről kevés megértést és rugalmasságot tapasztaltunk, miközben számos gesztust tettünk: lélegeztetőgépekkel segítettük a Covid elleni ukrán védekezést, sebesült katonákat gyógyítottunk és földgázt is szállítottunk. Azt viszont fontos látni, hogy Ukrajna NATO- és EU-csatlakozása 2014 után fel sem merült – nem Magyarország blokkolása, hanem az orosz intervenció miatt. Ilyen értelemben azok a vádak, hogy hazánk tehet arról, hogy most Oroszország megtámadhatta Ukrajnát, nevetségesek, bár sajnos sok helyen feltűnnek. Magyarországot a békében érdekelt. A mostani folyamatok nem ebbe az irányba tartanak, de van politikai megoldás, csak meg kell találni.

PINDROCH TAMÁS

FOTÓ: FÜRDÉS VICTORIA